Принципи та прийоми архітектурно-планувальної організації сучасного християнського храму східного обряду

ПРОГРАМА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Мета роботи

Виявити принципи і прийоми архітектурно-планувальної організації сучасного християнського храму східного обряду

Об'єкт дослідження

Християнські храми східного обряду (православні храми)

Предмет дослідження

Принципи і прийоми архітектурно-планувальної організації сучасного християнського храму східного обряду.

Межі дослідження

Типологічні — Дослідження містобудівних, функціонально-планувальних і архітектурно-просторових особливостей християнських храмів східного обряду

Територіальні — Православні храми України та зарубіжних країн

Часові — Охоплюють період із часів появи перших православних храмів до сьогодення з акцентом на сучасний період (кінець XX - початок XXI ст.)

Завдання дослідження

Виявити передумови і умови архітектурно-планувальної організації християнських храмів східного обряду

Дослідити появу і розвиток архітектурної типології православних храмів

Провести порівняльний аналіз вітчизняного і закордонного досвіду архітектурно-планувальної організації православних храмів

Виявити сучасні тенденції в архітектурному проектуванні православних храмів

На основі виявлених принципів розробити універсальну логічну модель організації християнських храмів східного обряду

На основі виявлених принципів запропонувати проектне рішення на прикладі дзвіниці в м.Слов'янськ

Методи дослідження

Аналіз літературних і електронних джерел інформації

Проведення натурних обстежень

Проведення соціологічного опитування

Систематизація отриманих результатів за допомогою графоаналітичного методу, логічного моделювання, порівняльного аналізу, структурування і математичного моделювання

Наукова новизна

На основі виявлених принципів та прийомів архітектурно-планувальної організації сучасного християнського храму східного обряду розроблено універсальну логічну модель організації православних храмів; виявлені та проаналізовані тенденції в архітектурному проектуванні сучасних православних храмів; вперше системно досліджено та проаналізовано формування архітектури православних храмів міста Слов'янськ; внесені пропозиції для вдосконалення нормативних документів

Практичні результати

На основі виявлених принципів і прийомів організації православних храмів розроблено практичні рекомендації

Актуальність дослідження

Релігійне відродження у Радянському Союзі почалося підчас Горбачовської перебудови. А вже після розпаду СРСР в Україні почався активний процес відродження релігійного життя.

При зростанні кількості церков постає питання і їх зовнішнього вигляду, а разом з цим і можливість введення нових архітектурних форм храмів. Особливості сучасного міського середовища, функціональні потреби громад та вимоги сучасного суспільства часто потребують нових форм та рішень до зовнішнього вигляду будівель, це може стосуватися і храмів, і тоді історично-традиційні схеми будівництва храму можуть незадовольняти вимог сучасного суспільства.

Важливе вивчення сучасних тенденцій в архітектурі, знання цих тенденцій дозволяє простежити як духовні, культурні та суспільні процеси відображаються у формах та простору архітектурних об'єктів. Архітектура завжди відображала те як впливалися цінності та світогляд людей народу. Тому аналіз нових тенденцій у проектуванні та будуванні храмів дозволяє не лише зрозуміти художню пошуки сьогодення, а й знайти і виявити тенденції розвитку національної культури.

Дедалі частіше домінантами у міській структурі стають нові церкви, тим самим вони формують нові силуети населених пунктів. задаючи у просторі нові орієнтири та створюючи центри громадянського тяжіння. Поява нових храмів впливає на характер забудови, формування міського середовища та спрямління архітектурного простору.

Важлива особливість сучасного етапу розвитку церковної архітектури є активне використання сучасних будівельних технологій, нових матеріалів, конструкцій та енергоефективних технологій.

Питання збереження традицій при активному храмобудуванні залишається особливо важливим. Науковий підхід до осмислення сучасних архітектурних тенденцій дозволяє уникнути втрати самобутніх рис національного зодчества, тим самим зберегти духовні традиції та продовжити їх у нових формах, підтримати зв'язок між історичною спадщиною і сучасною архітектурною практикою.

На даний час в Україні немає обгрунтованої науково методичної ка б дозволила формувати архітектурно-планувальну організацію православних храмів основану на канонічних, містобудівних, функціональних та художньо-композиційних принципах. Тому архітектору часто довільно тлумачать традиції, що не завжди відповідає вимогам храмобудівництва, та спричиняє відсутність гармонії та цілісності у храмовому просторі.

Розділ 1 Передумови, умови та фактори архітектурно-планувальної організації православного храму

1.1. Історичні передумови

Період гонінь на християн — Ранньовизантійський період — Візантійський класичний період

Романський стиль — Готичний стиль — Стиль бароко

Стиль рококо — Стиль класицизм — Стиль історизм

Період хромобудування Київської Русі — Бароко

Рококо — Класицизм — Історизм

1.2. Містобудівні передумови

Основні фактори, які впливають на розташування православного храму:
- історичне, культурне та навколишнє забудови;
- «форочний» транспортний потік;
- «ходячі» пішеходні зони;
- «ядро» міста, «ядро» селища, домінанти;
- формування ландшафтних пейзажів;
- характер громадських і рекреаційних просторів.

1.3. Типологічні передумови

Собори — Приходські храми

Цинтарний храм — Храм-пам'ятник

Монастирський храм

Трапезний храм — Лікарняний храм

Надбрамний храм — Скитський храм

Храм при установі

1.4. Регіональні передумови

Основні тенденції розвитку сучасного відбудовчого під впливом як західних традицій і особливостей, так і під впливом західноукраїнських тенденцій, через постреформаційні такі національницькі стилістичні стилі як Бароко, класицизм, історизм.

Бароко українське — Класицизм

Народні архітектурні школи

На території України сформувалися понад сімнадцять регіонів, в яких формувалися народні архітектурні школи

Закарпатська архітектурна школа — Подільська архітектурна школа — Волинська архітектурна школа — Чернігівська архітектурна школа

Подільська архітектурна школа — Слобожанська архітектурна школа — Галицька архітектурна школа

Розвиток архітектури православних храмів у місті Слов'янськ

1.5. Стан за нормативно-правовою та законодавчою базою; відповідність до Церковного права

На даний момент існує лише одна діючий посібник по проектуванню культових споруд «Культові будівлі та споруди релігійних конфесій. Посібник з проектування» від 11.05.2008, що виданий у додатку Ж ДБН В.2.2-9:2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення. У особливому зазначено містобудівні вимоги до розміщення православних храмів, їх функціональну організацію, архітектурно-планувальні вимоги.

Виявлено Цінна, у книгі «Канонічне право православ'я», що слід скласти канонічного опису всіляких обставин свяченого, наприклад, хвилина, якщо після Великодня та дня Покрови. Собори та храми тривалістю отець. У всіх перелічених джерелах канонічного права, що регулюють діяльність Церкви, є лише поясний перелік матеріального ресурсу, які необхідні для богослужіння, або які необхідні для релігійного життя. Нині згадки про вимоги до архітектури храмів.

Світлий вплив мова Бо про архітектуру православного храму полягає висловлю серця - побудовано відповідно до канону або «архітектуру храму відповідає традиційним канонічним правилам». Такі висловлювання часто лише розвиває будівництво храму. Дбати на при самому будівництва, а при традиції, що сягають періодам розвитку архітектури храмів. Канонічні, тобто, відповідає, відбувається підміна понять традиції на канон. Отже, пропонує вивчити до будівництва православних храмів в наслідку не лише від, що, обмеж обгрунтовано, які мало б авторитет у церковному середовищі.

Висновки до розділу 1

Зміна історичного передумови можна проаналізувати виконано хронобудівництво від раннього-християнського катакомб і базилік до пресхристиянських храмів від стилю найбільш поширеного у східноєвропейській архітектурі, стиля типа системи будівництва храмів визначили основні параметри та принципи планів сучасних храмів. Стилістичні забудови дослід хронобудівництва, і так були прийняті стійкі компонентами схеми які відповідають канонічним вимогам та забезпечують традиції.

Містобудівні передумови зазначають, що храм повинен бути просторовим із візуальним домінанти у поселенні. То при храм розташовується на підвищенні, біля шляхів, на площі чи іншим значенням місцевих просторів має визначений вплив на навколишній вигляд міста чи іншого населеного пункту. Сучасні умови містобудування повинні враховувати особливості сформованого середовища міста, то вже підвісити забудови, зовнішнього транспортного потоку, їх розташування, які видові коридори, які формаціональні елементи вже не можна ламати історичні храми у межах структуру.

Типологічні передумови визначають, що які храми бувають за функціями, масштабом і місцем їх у церковно-ієрархічній організації, що може бути кафедральний собор, парафіяльний храм, монастирський храм чи каплиця, лікарня при медичному, учбовому чи військовому закладі. Кожен з типів формує свої вимоги, що дозволять умови організації внутрішнього простору, кількості приходів, що, що необхідності комплексу допоміжних приміщень.

Виробничих механізм тривалий конкурують регіональної передумови. Так, архітектурні школи які дозволяють на території України, тоді як тільки, подільська, волинська, закарпатська, слобожанська та інші зміть суттєвий вплив на формування об'ємно-просторових рішень, матеріалів, конструкцій та обрисів храмів. Включає і дає стилістичні напрями (бароко, клясицизм, класицизм) які мають загальнотрадиційні елементи сторонніх стилів разом рисів української храмової архітектури.

Систематичне дослідження по аналіз архітектури православних храмів Слов'янська виявили, що перевагу мість можна типовий традиційний вигляд, або не прямокутний будівлі. Виділяється тільки Всекрасовський храм якого максимально наближаючи відповідатиме до оригінального проекту. Александро-Невський собор вперше слід перевиконай методу сучасних конструктивних схем через перебудову куполів, то набув оскаженних рис.

Аналізуючи чинники та умови які встановить на проектування храмів можна виявити необхідність врахування містобудівних обмежень, соціальних функцій храмових комплексів, архітектурних характеристик споруд та особливостей сучасної інженерної інфраструктури. Сучасна практика дозволяє більше поєднює прихованим енергоефективність, доступність та можливу багатофункціональність в використанні храмового простору.

Нормативно-правовий аналіз виявив клопотів брак нормативної бази яка стосується саме проектування культових споруд. Виявлено відсутність стандартизованих вимог до просторових комплексів, планувальної структури та порожнеч храмового комплексу, що перешкоджає до функціональних та стилістичного різноманіття храмів, часто храми будуються зовсім без відповідності до канонічних чи стилістичних вимог.

Розділ 2 Аналіз сучасного вітчизняного та закордонного досвіду проектування православних храмів

2.1. Основні тенденції в архітектурі православних храмів в Україні.

Аналіз вітчизняного досвіду проектування

Історизм — Модерністський підхід

Комплекціяи стилів

2.2. Основні тенденції в архітектурі православних храмів закордоном.

Аналіз закордонного досвіду проектування.

2.3. Порівняльний аналіз світового і Українського досвіду

Критерій	Український досвід	Світовий досвід
Стилістичні підходи	Історизм, український національний стиль, модерніз, неокласицизм	Традиціоналізм, еклектика, неокласицизм
Прагнення до новаторства	Поперек, часто з обмеженим стикаючим до нею	Високий рівень пошуків нових архітектурних форм та моделей
Національна ідентичність	Чітко виражене прагнення до відображення української сакральної традиції	Адаптація православної архітектури до глобального культурного середовища
Типові архітектурні рішення	Переважно збереження традиційної композиції і сакральних елементами модернізації	Комбінація клясичних форм з сучасними матеріалами та просторовими рішеннями

Висновки до розділу 2

Виявлено та проаналізовано тенденції в архітектурі православних храмів східного обряду в Україні і за кордоном станом на початок XXI ст. В Україні домінують історизм і наслідування візантійському, російському та українському бароковим традиціям, комплекціяи стилів і стилізацій, модерністський підхід закономірностей менш рідкий. За кордоном простежуються такі самі тенденції, хоча модерністський підхід набув більшого розвитку. Таким чином, українській і світовий досвід мають спільні риси і тенденції в розвитку архітектури православних храмів.

Розділ 3 Принципи і прийоми архітектурно-планувальної організації сучасних православних храмів

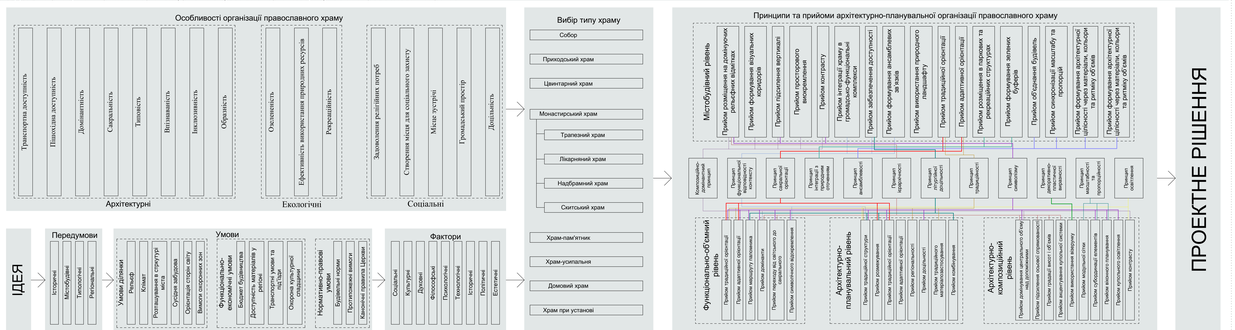
Особливості організації православного храму
Транспортна доступність
Пішохідна доступність
Домінантність
Сакральність
Типовість
Впізнаваність
Інклюзивність
Образність
Оснащеність
Ефективність використання природних ресурсів
Рекреаційність
Залученість релігійних потреб
Створення місця для соціального захисту
Місце зустрічі
Громадський простір
Доступність
Архітектурні
Екологічні
Соціальні
Вибір типу храму
Собор
Приходський храм
Цинтарний храм
Монастирський храм
Трапезний храм
Лікарняний храм
Надбрамний храм
Скитський храм
Храм-пам'ятник
Храм-усипальня
Домовий храм
Храм при установі
Принципи та прийоми архітектурно-планувальної організації православного храму
Містобудівний рівень
Прийом розміщення на домінуючій висоті, на перехресті шляхів
Прийом формування візуальних коридорів
Прийом підсилення вертикалі
Прийом простороного розташування
Прийом контрасту
Прийом інтересу храму в ґрунтовно сформованому комплексі
Прийом забезпечення доступності
Прийом формування ансамблевих зв'язків
Прийом використання природного ландшафту
Прийом традиційної орієнтації
Прийом адаптивної орієнтації
Прийом розміщення в паркових та рекреаційних структурах
Прийом об'єднання будівель
Прийом формування активних буферів
Прийом сенсорозвідної масштабу та пропорцій
Прийом формування архітектурної цілісності через контрастне поєднання та ритму об'єкта
Прийом формування архітектурної цілісності через матеріали, кольори, форми
Функціонально-обумовлений рівень
Прийом планувальної ієрархії
Прийом адаптивної ієрархії
Прийом ритму
Прийом ритму (від центрального до периферії)
Прийом ритму (ритмічне чергування)
Прийом ритму (ритмічне нарощування)
Прийом пропорції
Прийом пропорції (розбивка)
Прийом пропорції (розбивка)
Прийом пропорції
Прийом пропорції
Прийом пропорції
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Прийом пропорції (пропорції золотого перетину)
Архітектурно-планувальний рівень
Прийом планувальної структури
Прийом планувальної структури
Прийом планувальної структури
Прийом планувальної структури
Прийом адаптивної ієрархії
Прийом адаптивної ієрархії
Прийом ритмічності
Прийом ритмічності
Прийом ритмічності